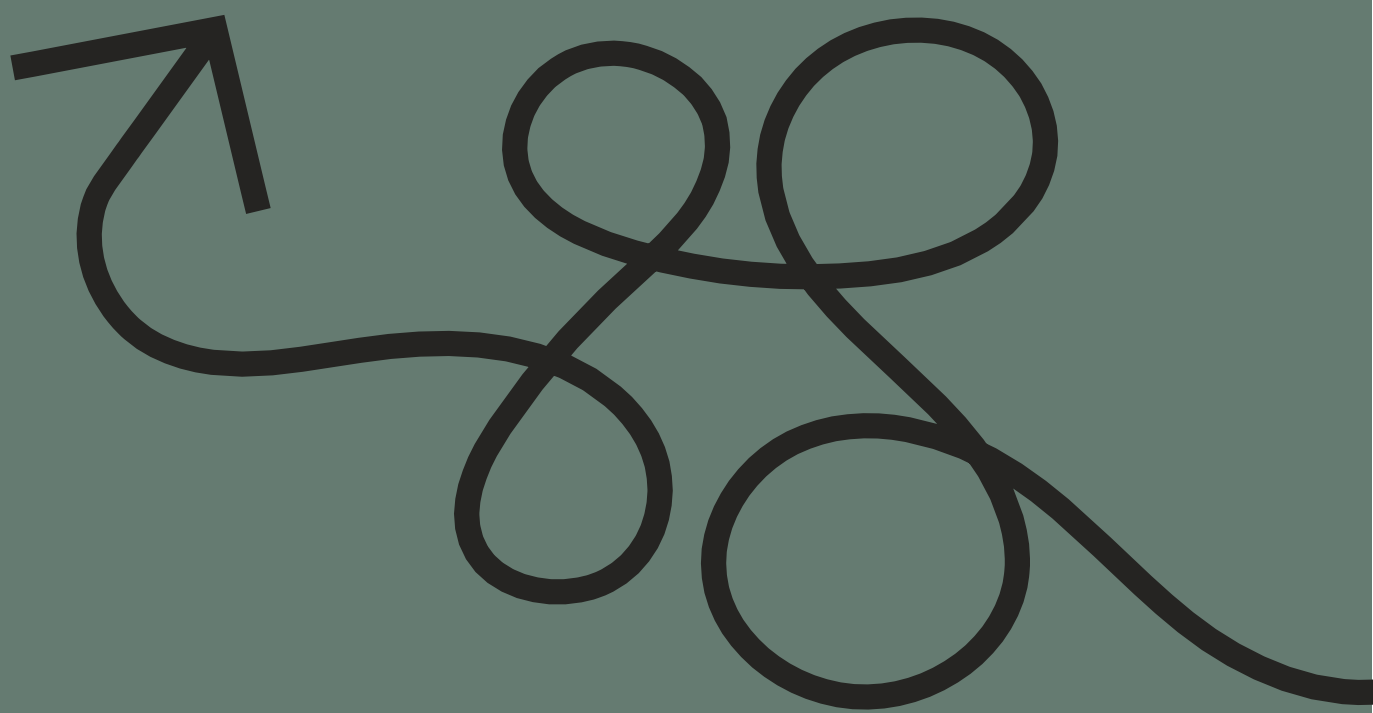

Snabba på klimat- omställningen

Innovationsföretagens förslag i korthet

1. Vidta omgående nödvändiga åtgärder för att snabbt minska Sveriges klimatutsläpp.
2. Ta lika stor hänsyn till konsumtionsbaserade klimatutsläpp som till de inhemska.
3. Fastställ en nationell koldioxidbudget.
4. Driv på för fortsatt hög takt i EU:s klimatomställning och minst 90 procent utsläppsminskningar till 2040.
5. Skärp EU:s utsläppshandel och sätt ett globalt pris på utsläppen.
6. Säkerställ att svenskt bistånd bidrar till hållbar omställning.
7. Kräv att alla investeringar med offentliga medel ska vara innovationsvänliga och styra mot klimat- och hållbarhetsmålen.
8. Styr om från linjärt till cirkulärt i incitament, regelverk och upphandling.
9. Låt EU:s gröna taxonomi och CSRD driva på omställningen genom starkare drivkrafter och finansiering.
10. Investeringskulden behöver betalas av.
11. Investeringar och underhåll behöver stärka samhällets resiliens.
12. Innovation är nyckeln till ett hållbart samhällsbyggande.
13. Sätt energieffektiviseringen först.
14. Inför kraftfulla ekonomiska incitament för energieffektivisering för både privata och kommersiella fastighetsägare.

Bakgrund: Snabbare klimatomställning för ett starkare Sverige

En snabbare klimatomställning behövs. Forskning visar entydigt på att mänsklighetens koldioxidutsläpp påverkar klimatet. Parisavtalet är en given utgångspunkt i arbetet med att minska utsläppen och Innovationsföretagen står bakom den nationella målsättningen om netto-noll utsläpp i Sverige till 2045. Vi anser att det är helt centralt att Sverige håller fast vid sina klimatmål i enlighet med Parisavtalet. Vi klarade av att nå etappmålet för 2020 och nu krävs ökat tempo i klimatomställningen för att nå även 2030 och 2040 års etappmål. Vi måste förändra våra beteenden, investera i klimatsmarta lösningar och skapa förutsättningar för att hålla den globala temperaturökningen under 1,5°C.

En snabbare klimatomställning är bra för Sverige. Sverige har allt att vinna på att gå före i klimatomställningen och genom svenska innovationsföretag kan vi i hög takt förändra hur vi lever, reser, arbetar, bygger och bor. Men det kräver politiskt ledarskap, tydliga ramar och ekonomiska incitament som ger långsiktiga spelregler samt gör det möjligt att utveckla de klimatsmarta lösningarna här i Sverige. Ett hållbart samhällsbyggande och en fortsatt digitalisering är en förutsättning för klimatomställningen.

Näringslivet är nyckeln till en framgångsrik klimatomställning. Ska Sverige klara klimatmålen och samtidigt skapa förutsättningar för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv så måste svenska företag kunna konkurrera med innovativa lösningar som minskar utsläpp och levererar nytta över tid. Sverige kan inte möta klimatomställningen med mer av samma; för en snabb omställning krävs innovation av såväl produkter som processer. Företagen är beroende av en tydlig och hög ambition för svensk klimatpolitik. Med starka incitament samt effektiva upphandlingar som styr mot minskad klimatpåverkan kan svenska innovationsföretag bidra till att Sverige inte bara når de nationella målen utan också sänker de globala utsläppen.

INNOVATIONSFÖRETAGENS FÖRSLAG

En snabbare omställning kräver en ambitiös klimatpolitik på alla nivåer.

De globala utsläppen måste ned till netto noll år 2050 för att Parisavtalets mål ska kunna nås. EU:s andel av världsekonomin förväntas uppgå till 14 procent år 2030 och Sveriges andel uppskattas då motsvara 0,4 procent.¹ Minskade utsläpp i Sverige och EU är därmed inte tillräckligt, om än nödvändigt. Ett Sverige och ett EU med höga klimatambitioner som också tar nödvändiga beslut för att nå utsläppsmålen för 2030, 2040 och 2045 kan dock visa andra länder hur minskade utsläpp kan förenas med tillväxt och välstånd. Men det krävs starka ekonomiska incitament även på global nivå för att klimatomställningen ska gå tillräckligt snabbt.

- 1. Vidta omgående nödvändiga åtgärder för att snabbt minska Sveriges klimatutsläpp.** Sveriges klimathandlingsplan saknar konkreta åtgärder för att minska utsläppen här och nu. I stället ökar de. Fokuset på 2045 skapar osäkerhet kring gröna investeringar i Sverige och nya åtgärder behövs för att hålla uppe takten i klimatomställningen och skapa drivkraft för nya hållbara lösningar.
- 2. Ta lika stor hänsyn till konsumtionsbaserade klimatutsläpp som till de inhemska.** Sverige bör gå före och styra mot långsiktigt minskad global klimatpåverkan. Konsumtion i Sverige ska inte bidra till ökade utsläpp i andra länder och ingen ska komma undan sitt klimatansvar genom att flytta produktion härifrån.
- 3. Fastställ en nationell koldioxidbudget.** Den ska ange årliga utsläppsminskningar i absoluta tal och kunna brytas ned per region och sektor. Genom tydlighet skapas ytterligare incitament att driva innovation och utveckla klimatsmarta lösningar.
- 4. Driv på för fortsatt hög takt i EU:s klimatomställning och minst 90 procent utsläppsminskningar till 2040.** Vi vill att EU ska bli världens första klimatneutrala kontinent. En fortsatt hög ambitionsnivå och åtgärder för att år för år minska utsläppen ger en tydlig riktning och goda förutsättningar för investeringar.
- 5. Skärp EU:s utsläppshandel och sätt ett globalt pris på utsläppen.** År 2021 hade 49 länder samt EU åtagit sig ett mål om klimatneutralitet, motsvarande hälften av de globala växthusgasutsläppen. Endast 23 procent av världens utsläpp är idag inkluderade i ett aktivt prissystem för koldioxid och mindre än fyra procent av dem är prissatta på nivåer som ligger i nivå med det som krävs för att Parisavtalets mål ska nås.² Med ett globalt pris på växthusgaser blir de en del av produktionskostnaderna och driver på utsläppsminskningar i hela världen samtidigt som konkurrens genom klimatdumpning kan undvikas.³
- 6. Säkerställ att svenskt bistånd bidrar till hållbar omställning.** Ställ krav på hållbarhet vid upphandlingar som finansieras av svenska biståndspengar med ambition att alla FN:s upphandlingar måste utgå ifrån Agenda 2030 och Parisavtalet.

En framgångsrik klimatomställning måste utgå ifrån ett helhetsperspektiv.

Ett helhetsperspektiv krävs för att klimatomställningen ska lyckas. Ambitiösa, effektiva samt teknikneutrala mål, incitament och regler frigör

företagens innovationskraft. Vägen mot klimatneutralitet och hållbarhet går via resurseffektivitet i en cirkulär ekonomi där tillväxt förenas med minskad resursanvändning, minimerad mängd avfall och ökad tjänstefiering. Vi måste optimera användningen av befintliga tillgångar, designa för återbruk och flexibilitet, hushålla med resurser och fokusera på hållbara lösningar, tjänster och varor som bidrar till konkurrenskraft och en god livsmiljö för alla.

7. Kräv att alla investeringar med offentliga medel ska vara innovationsvänliga och styra mot klimat- och hållbarhetsmålen.

Alla offentliga investeringar måste utgå ifrån minst samma klimatambitioner som de nationella klimatmålen. Myndigheterna måste ges i uppdrag att bidra till Sveriges klimat- och hållbarhetsmål.⁴ Lägsta timpris i design-, utvecklings- och planeringskedet är sällan billigast i längden. Det är i de tidiga skedena som störst värde och klimatnytta kan skapas. Låga livscykelkostnader och minimerad klimatpåverkan över tid måste därför premieras. Vi vill se funktionsbaserade krav i offentlig upphandling och att innovativa lösningar med låg klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv premieras.

8. Styr om från linjärt till cirkulärt i incitament, regelverk och upphandling. Bygg- och fastighetssektorn står för omkring 20 procent av de nationella utsläppen av växthusgaser och 35 procent av avfallet⁵ samt en stor del av allt utvunnet material. Övergången till en cirkulär ekonomi kan accelereras genom att incitament, regelverk och upphandling styr mot resurshushållning, flexibilitet, ökat delande, återbruk, återvinning av resurser samt minskad klimatpåverkan.⁶ Ta fram en nationell strategi för återbruk inom samhällsbyggnadsbranschen. Förenkla och utforma allt utifrån önskad kvalitet, funktion och övergripande klimat- och samhällskrav. Inför krav på återbruk och återanvändning när det är fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv.⁷

9. Låt EU:s gröna taxonomi och direktiv om företagens hållbarhetsrapportering, CSRD, driva på omställningen genom starkare drivkrafter och finansiering. Taxonomin har en stor potential att synliggöra svenska innovationsföretags nyckelroll som viktiga värdeskapare och möjliggörare för samhällsbyggandets och industrins gröna omställning. Taxonomin behöver utvecklas till att tydligare omfatta design, konsult- och konstruktionsarbeten. Regeringen bör arbeta för att taxonomin ska omfatta alla skeden i en investering och inkludera såväl design-, som drifts- och underhållsfaserna.

Betala av investeringsskulden för att möjliggöra klimatomställning och ökad resiliens

Sveriges bebyggelse är landets största förmögenhet och det svenska fastighetsbeståndet värderades 2022 enligt SCB till över 12 000 miljarder kr.⁸ Till det kommer värdet av transportinfrastruktur och anläggningar. Utöver ett omfattande underhållsbehov⁹ av byggnader, infrastruktur och försörjningssystem, som vatten och avlopp, kommer det skärpta säkerhetspolitiska läget, klimatomställningen och en allt hårdare internationell konkurrens att kräva stora nyinvesteringar i Sverige. Såväl underhåll som nyinvesteringar behöver öka kraftigt för att bidra till klimatomställningen och stärka Sveriges motståndskraft.

- 10. Betala av på investeringskulden .** Ökade satsningar på infrastruktur är nödvändiga för att säkerställa den gröna omställningen och fortsatt tillväxt. Investeringarna i underhåll, ny- och ombyggnad behöver öka. Men behoven är stora och nya finansieringsmetoder, som offentlig-privat samverkan, behövs för att öka tillgången till kapital, expertis och effektivitet inom transportinfrastrukturen.
- 11. Investeringar och underhåll behöver stärka samhällets resiliens.** Rysslands fullskaliga anfallskrig mot Ukraina understryker behovet av att stärka vårt samhälles förmåga att säkra bebyggelse och infrastruktur. Den bebyggda miljön, inklusive försörjningssystem samt den digitala miljön behöver kunna stå emot samt återhämta sig från extrema påfrestningar. En resilient infrastruktur behöver integrera miljömässiga, sociala och ekonomiska faktorer för att säkerställa en hållbar transportförsörjning över hela landet.
- 12. Låt innovation ge ett hållbart samhällsbyggande.** En infrastrukturplanering med fokus på ett kapacitetsstarkt, energisnålt och klimatsmart transportsystem förutsätter innovation och kan stimuleras genom att projekt utvärderas utifrån livscykelkostnader (LCC). Det möjliggör mer kostnadseffektiva och långsiktiga lösningar. Trafikverket bör också utnyttja upphandlingsverktyg för att nå klimatmål, särskilt i projektens tidiga skeden där påverkan är störst och kostnaden lägst men incitament för innovation kan göra stor skillnad i hela värdekedjan.

Ett effektivt, flexibelt och stabilt energisystem är en förutsättning för en snabb klimatomställning.

Energisystemet måste optimeras och klara ökande krav på flexibilitet, utsläpp och effektivitet. Elkraftsystemet och elproduktionen behöver svara upp bättre mot samhällets behov och incitamenten för att åstadkomma detta behöver vara teknikneutrala samt styra mot effektiva, robusta och hållbara lösningar. Cirka 35 procent av Sveriges energianvändning¹⁰ sker inom den bebyggda miljön, till största del genom uppvärmning och drift och potentialen till energieffektivisering är stor.

- 13. Sätt energieffektiviseringen först.** Den aldrig förbrukade kilowattimmen är den billigaste och energieffektivisering är den snabbaste vägen till ett bättre fungerande elsystem. Effektivt resursutnyttjande, bättre verkningsgrad och minskat slöseri bidrar alltid till minskade kostnader och ökad konkurrenskraft. Regeringen bör låta EU-kommissionens princip "energieffektivisering först" vägleda den svenska energipolitiken.¹¹
- 14. Inför kraftfulla ekonomiska incitament för energieffektivisering för båda privata och kommersiella fastighetsägare.**¹² Detta skapar även förutsättningar för ett bättre fungerande elsystem, frigör energi och utjämnar effektbehov. Till exempel genom driftsoptimering, energibesparingsåtgärder, smart styrning, flexibilitetstjänster och lagring.

Källor

-
- ¹ [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](https://svensktnaringsliv.se)
 - ² [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](https://svensktnaringsliv.se)
 - ³ [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](https://svensktnaringsliv.se)
 - ⁴ [DEBATT: Låt offentlig upphandling bli motorn i klimatomställningen - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](https://innovationsforetagen.se)
 - ⁵ [Uppdrag om cirkulär ekonomi i byggsektorn - Boverket](#)
 - ⁶ [Svenskt Näringslivs Klimatagenda \(svensktnaringsliv.se\)](https://svensktnaringsliv.se)
 - ⁷ [DEBATT: Låt offentlig upphandling bli motorn i klimatomställningen - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](https://innovationsforetagen.se)
 - ⁸ [Statistiska Centralbyrån \(2022\) Tabell för Fastighetsbeståndet; Fastighetsbeståndet \(scb.se\)](#)
 - ⁹ [Sverige behöver renoveras | WSP](#)
 - ¹⁰ [Bygg- och fastighetssektorns energianvändning uppdelat på förnybar energi, fossil energi och kärnkraft - Boverket](#)
 - ¹¹ [Halverat elpris med en energieffektivisering på 10 procent - Innovationsföretagen \(innovationsforetagen.se\)](https://innovationsforetagen.se)
 - ¹² [Debatt: Energieffektivisering avgörande för att nå klimatmålet \(di.se\)](#)